

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นผลมาจากการพัฒนาสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก ทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมได้เปลี่ยนแปลง ซึ่งรวมถึงประเทศไทยก็มีการเปลี่ยนแปลง เช่นเดียวกัน จากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง จากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมอุตสาหกรรม ส่งผลให้ประชากรส่วนใหญ่ในชนบทว่างงาน ทำให้เกิดการอพยพถิ่นฐานจากชนบทเข้าสู่ในเมือง เพื่อหางานทำมากขึ้น จึงทำให้ชุมชนเมืองเกิดความแออัด ประชากรต่างคนต่างอยู่ มีแต่การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น และมีการแข่งขันกันสูง ผู้คนยึดติดกับ วัตถุมากกว่าจิตสำนึกที่ดีในจิตใจ (สาธิต บุษยากุล, 2555, น. 1) จึงส่งผลให้อาชญากรรม และการกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่าง ๆ ได้เพิ่มสูงขึ้น จะเห็นได้จากข่าวอาชญากรรมตามหน้าหนังสือพิมพ์ หรือจากสื่อต่าง ๆ อาชญากรรมถือเป็นภัยคุกคามต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งมีสาเหตุจากการพัฒนา และความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ขาด ความสมดุล เป็นผลทำให้เกิดความเสื่อมโทรมทางสังคม คนในสังคมเข้าสู่วงจรอาชญากรรมมากขึ้น และเมื่อสถาบันครอบครัวเกิดความอ่อนแอ เป็นช่องว่างทำให้เกิดปัญหายาเสพติด แพร่ระบาดอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางยาเสพติด นอกจากจะเป็นอันตรายต่อชีวิต และร่างกายของผู้เสพแล้วฤทธิ์ของยาเสพติดเมื่อเสพติดแล้วจะต้องมีการใช้ปริมาณยาที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้สมองถูกทำลาย ความจำเสื่อมรวมทั้งสุขภาพร่างกายทรุดโทรม ไปจนถึงทำให้อาจเสียชีวิต ยาเสพติดนำไปสู่การเกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น อาชญากรรม การแพร่ระบาดของโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ บุคลากรขาดคุณภาพ ซึ่งจะมีผลต่อความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิตรวมทั้งชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนและประเทศชาติ (นุชนาฏ มุกระ, 2554, น. 1)

รัฐบาล และทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพยายามอย่างมาก ในการที่จะป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการกระทำทุกวิถีทางในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธี การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ แต่ปัญหาดังกล่าวยังคงอยู่ และกลับทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เมื่อพิจารณาจากสถิติการปราบปราม และการจับกุมผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด พบว่ามีผู้ถูกจับกุมในคดียาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนมากขึ้น โดยสาเหตุส่วนมากที่ส่งผลให้ยังพบปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

คือ การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องหา ผู้ต้องขัง และผู้ที่พ้นโทษคดีอาชญากรรม รวมถึงการกระทำผิดโดยผู้ต้องขังที่ยังคงถูกจำคุกอยู่ในเรือนจำ และทัณฑสถาน ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายอาชญากรรมระหว่างบุคคลเหล่านั้นกับผู้ต้องขังอื่น ๆ ผู้ค้ายาเสพติดภายนอก และเครือข่ายอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลทั้งด้านการเงิน หรืออำนาจในการติดต่อซื้อขายยาเสพติด แม้กระทั่งการเชื่อมโยงกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งในจำนวนผู้ที่ถูกจับกุมนั้นส่วนหนึ่งเป็นผู้ที่เคยผ่านการต้องโทษจำคุกมาแล้ว ซึ่งถือว่าผ่านกระบวนการแก้ไขและพัฒนาพฤติกรรมจากกรมราชทัณฑ์มาแล้ว ระดับหนึ่งแต่ได้กลับมาก่อทำผิดซ้ำ เนื่องจากปัจจุบันผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่พ้นโทษออกไปจะถูกสังคมตีตรา และคนในสังคมไม่ยอมรับให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษได้มีโอกาสปรับตัว (นุชนาฏ มุกระ, 2554, น. 2)

ปัจจุบันมีผู้ต้องขังในความดูแลของกรมราชทัณฑ์ ทั้งหมดประมาณ 318,272 คน สถิติผู้ต้องขังที่เป็นคดีอาชญากรรม จำนวน 221,857 ราย ผู้กระทำผิดซ้ำ 31,565 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม 2559 กรมราชทัณฑ์, ม.ป.ป.) โดยเฉพาะผู้ต้องขังที่กระทำผิดที่ถูกคุมขังในเรือนจำทั่วประเทศ มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นในแต่ละปี ส่งผลให้เกิดปัญหาผู้ต้องขังมากขึ้นเกินกว่าความจุที่กรมราชทัณฑ์จะรับได้ ทำให้เรือนจำ และทัณฑสถานทั่วประเทศ มีภารกิจในการควบคุมผู้ต้องขังป้องกันไม่ให้หลบหนี และการแก้ไขฟื้นฟูพฤตินิสัยผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีสู่สังคม มักจะประสบปัญหาด้านงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มมากขึ้น จึงทำให้การอบรมแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยผู้ต้องขังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก ต้องเน้นในด้านการควบคุมมากกว่าการปลูกฝังการปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ด้านต่าง ๆ จึงทำให้ผู้ต้องขัง เมื่อผู้ต้องขังพ้นโทษกลับเข้าไปสู่ครอบครัวและสังคม ก็ไม่สามารถ ที่จะดูแลตนเอง และครอบครัวได้ เนื่องจากสมาชิกในครอบครัว และคนในชุมชนไม่ยอมรับพร้อมทั้งยังถูกตราหน้าว่าเป็นคนจี้คุก เกิดความหวาดระแวงว่าตนจะไม่ได้ได้รับความปลอดภัยหากอยู่ใกล้ชิดกับบุคคลที่เคยต้องโทษ เมื่อขาดการให้โอกาสจากครอบครัว ชุมชน และสังคมแล้ว ผู้ต้องขังที่พ้นโทษจึงไม่สามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้เท่าที่ควร หรือไม่สามารถประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเองได้ จึงหวนกลับไปใช้ชีวิตเช่นเดิม แล้วก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ที่เป็นภัยแก่สังคมจากการกลับไปใช้ชีวิตทำให้กลับไปสู่วงจรเดิม ส่งผลให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว บางรายกระทำผิดซ้ำหวนกลับมาภายในเรือนจำ และมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่าสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำ ไม่ได้มีเพียงแค่การอบรมแก้ไขพฤตินิสัยของกรมราชทัณฑ์ ที่ไม่สามารถกระทำได้อย่างเต็มที่เพียงอย่างเดียว แต่น่าจะเกิดจากปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องร่วมด้วย ได้แก่ ภูมิหลัง, สังคม, เศรษฐกิจ และครอบครัว เป็นต้น

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เป็นหน่วยงานในสังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ผู้ต้องขังภายในเรือน มีจำนวนทั้งสิ้น 1,759 คน เป็นผู้ต้องขังชาย 1,523 คน ผู้ต้องขังหญิง 236 คน

แยกเป็นผู้ต้องขังคดียาเสพติด 953 คน คดีความผิดต่อชีวิต 270 คน คดีเกี่ยวกับเพศ จำนวน 119 คน คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ จำนวน 382 คน และคดีอื่น ๆ จำนวน 35 คน ในแต่ละเดือนจะมีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามหมายปล่อยตัว การพักโทษ และการลดวันต้องโทษ เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 120 - 130 คน และผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ และต้องโทษจำคุกตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไป คดียาเสพติด มีจำนวน 253 คน (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ข้อมูล ณ วันที่ 1 มีนาคม 2559) มีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล และคำสั่งลงโทษของผู้ที่มีอำนาจทางกฎหมาย โดยรับตัว และควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษไม่เกิน 20 ปี เมื่อรับตัวเข้ามาอยู่ในเรือนจำก็จะได้รับการศึกษาอบรมพัฒนาพฤตินิสัย ฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้ต้องขัง พร้อมทั้งจัดสวัสดิการให้การสงเคราะห์ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ผู้ต้องขังโดยปฏิบัติตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์ คือ การคืนคนดีสู่สังคม และป้องกันมิให้ผู้ต้องขังกลับเข้ามากระทำผิดซ้ำภายหลังจากพ้นโทษ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำถือเป็นกลุ่มปัญหาสำคัญที่กระทบต่อกระบวนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก หรือผู้ต้องขังกลุ่มอื่นในการบำบัดฟื้นฟู และแก้ไข ตลอดจนพัฒนาพฤตินิสัย เพราะผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมที่ก้าวร้าว นิสัยคือด้าน ขาดต่อการแก้ไข แม้ว่าจะเคยได้รับโอกาสในการกลับตัวเป็นคนดีมาแล้วแต่ก็ยังหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำมากที่สุดแม้ว่าจะได้รับการอภัยโทษและการพักการลงโทษแก่ผู้ต้องขัง

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ได้เล็งเห็นความสำคัญในการแก้ไขปัญหาให้ผู้ต้องขัง กลับตนเป็นคนดี เพื่อให้โอกาสในการกลับไปใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข เมื่อพ้นโทษออกไป กรมราชทัณฑ์มีนโยบายแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังมุ่งเน้นการดำเนินงานด้านแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังด้วยกระบวนการต่าง ๆ ทั้ง โปรแกรมพื้นฐานในการให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ และการพัฒนาจิตใจต่าง ๆ รวมถึงโปรแกรมแก้ไขผู้กระทำผิดซ้ำแต่ ปัจจุบันยังพบว่ามีผู้ต้องขังจำนวนหนึ่งที่พ้นโทษออกไปกลับไปกระทำผิดซ้ำ และสร้างปัญหาให้กับสังคมส่งผลต่อภาพลักษณ์ของกรมราชทัณฑ์ ทำให้สังคมไม่เชื่อมั่นในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูกลุ่มผู้ต้องขัง ดังกล่าว ทำให้สังคมไม่ยอมรับผู้พ้นโทษอื่น ๆ ที่ไม่ได้กลับไปกระทำผิดซ้ำ สภาพความรุนแรงของการแพร่ระบาดของยาเสพติดภาครัฐไม่สามารถที่จะแก้ไข ควบคุม หรือให้ความช่วยเหลือ ผู้ที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร รวมถึงกระบวนการยุติธรรมของไทยที่ยังมีปัญหในบางประการทำให้เกิดปรากฏการณ์ ผู้ที่กระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก จากสถิติในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้ต้องขังที่ถูกดำเนินคดียาเสพติดซ้ำเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ก่อให้เกิดปัญหากระทบทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และครอบครัว ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญ และผลกระทบ ดังกล่าว จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกระทำ

ผิดซ้ำในคดีอาญาของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยจะนำไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง ซึ่งการแก้ไขผู้ต้องขังกลุ่ม ดังกล่าวนี้นี้ ถือเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่ง ถ้าหากทำได้สำเร็จและแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ก็จะเป็นผลดีต่อจังหวัดมหาสารคามและประเทศชาติ รวมทั้งจะนำผลการศึกษาที่ได้นำเสนอต่อหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.2.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ระดับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคมและชุมชน ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับ ปัจจัยด้านสภาพจิตใจ ปัจจัยด้านสภาพปัญหาทางอบายมุข ปัจจัยด้านความท้าทาย ปัจจัยด้านกายภาพ และปัจจัยด้านความกลัว มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาญาของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม โดยมีขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิจัย เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในเนื้อหาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.4.2.1 ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีทั้งหมด 291 คน (เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม, 2559)

1.4.2.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำคดียาเสพติด โดยวิธีการหากลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร ตามสูตรของ Taro Yamane, (1973, p. 727 ; อ้างถึงใน รังสรรค์ สิงห์เลิศ, 2551, น. 70) จำนวน 169 คน

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร การวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องคือ

1.4.3.1 ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรพยากรณ์ (Independent Variable) คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำ ได้แก่

- 1) ปัจจัยด้านครอบครัว
- 2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
- 3) ปัจจัยด้านสังคม และชุมชน
- 4) ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับ
- 5) ปัจจัยด้านสภาพจิตใจ
- 6) ปัจจัยด้านสภาพปัญหาทางอบายมุข
- 7) ปัจจัยด้านความท้าทาย
- 8) ปัจจัยด้านกายภาพ
- 9) ปัจจัยด้านความกลัว

1.4.3.2 ตัวแปรตาม หรือตัวแปรเกณฑ์ (Dependent Variables) ได้แก่ การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม 3 ด้าน

- 1) ด้านการกระทำผิดลักษณะตัวการ
- 2) ด้านการกระทำผิดลักษณะผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด
- 3) ด้านการกระทำผิดลักษณะผู้สนับสนุนการกระทำความผิด
- 4) ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาในการศึกษา ระหว่างเดือน มีนาคม -

สิงหาคม 2559

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

การกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด หมายถึง ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกสำหรับความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 และได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ อีกในระหว่างที่ยังต้องโทษอยู่ หรือภายในเวลาห้าปีนับแต่วันพ้นโทษ

การกระทำผิดลักษณะตัวการ หมายถึง บุคคลที่ลงมือกระทำความผิดด้วยตนเองหรือร่วมกับผู้อื่นลงมือกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ในฐานเสพยาเสพติดให้โทษ หรือในฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพ หรือในฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครอง เพื่อจำหน่าย

การกระทำผิดลักษณะผู้ใช้ให้ผู้อื่นกระทำความผิด หมายถึง บุคคลที่ใช้ บังคับ ชูเชื้อ จ้าง วาน ขูงส่งเสริม หรือด้วยวิธีอื่นใด ให้ผู้อื่นลงมือกระทำความผิดในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

การกระทำผิดลักษณะผู้สนับสนุนการกระทำความผิด หมายถึง บุคคลที่กระทำด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดก่อน หรือขณะกระทำความผิดในฐานเสพยาเสพติดให้โทษ หรือในฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อเสพ หรือในฐานมียาเสพติดให้โทษไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย

ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติดของผู้ต้องขัง หมายถึง ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีผลทำให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำในคดียาเสพติด ได้แก่

1. ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง สถานะทางครอบครัว ลักษณะสัมพันธภาพของครอบครัวของผู้ถูกคุมขัง เช่น บิดา - มารดา ทะเลาะกันเป็นประจำ, บิดา - มารดา หย่าร้าง, ไม่ได้ได้รับความอบอุ่นจากบุคคลในครอบครัว, ถูกคนในครอบครัวทำร้ายกลั่นแกล้ง, คนในครอบครัวเกี่ยวข้องกับยาเสพติด
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง อาชีพ, ฐานะทางการเงิน, รายได้, ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพ, ภาระหนี้สินเกินกำลังการชำระหนี้
3. ปัจจัยด้านสังคมและชุมชน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวบุคคล สภาพแวดล้อม เช่น อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด, ไม่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบด้านปัญหาเสพติดในชุมชน, มีผู้จำหน่ายยาเสพติดในชุมชน, ในชุมชนมีผู้ติดยาเสพติด, คนในชุมชนไม่ต่อต้านยาเสพติด
4. ปัจจัยด้านความต้องการการยอมรับ หมายถึง ต้องการได้รับการยอมรับนับถือจากเครือข่ายผู้ค้ายาเสพติด ได้รับการยกย่องจากเพื่อนในกลุ่ม ความต้องการที่จะเป็นผู้นำ รวมทั้งความต้องการมีอิทธิพล และมีอำนาจเหนือบุคคลอื่นในสังคม
5. ปัจจัยด้านสภาพจิตใจ หมายถึง สภาพความรู้สึกทางอารมณ์ ความรู้สึกกดดัน และความรู้สึกสิ้นหวังในการใช้ชีวิตประจำวัน มีความรู้สึกไม่ได้รับความเป็นธรรม หรือถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคม

ไม่เชื่อว่าจะสามารถสร้างฐานะให้ดีขึ้นได้โดยการประกอบอาชีพสุจริต ไม่รู้สึกว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเป็นเรื่องผิดศีลธรรม

6. ปัจจัยด้านสภาพปัญหาทางอบายมุข หมายถึง สภาพปัญหาจากการดื่มสุรา การเสพยาเสพติด การเที่ยวผู้หญิงบริการ การเที่ยวสถานบันเทิง การเล่นพนัน เป็นต้น

7. ปัจจัยด้านความท้าทาย หมายถึง ความอยากเรียนรู้เกี่ยวกับเสพและการจำหน่ายยาเสพติด ความอยากทดลองเสพยาเสพติด ต้องการทดสอบความสามารถ โดยการจำหน่ายยาเสพติด ชอบความสนุกตื่นเต้น เห็นว่าการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดเป็นเรื่องน่าท้าทาย

8. ปัจจัยด้านกายภาพ หมายถึง ความเจ็บป่วยและความผิดปกติทั้งทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ เช่น ร่างกายพิการ, สภาพจิตบกพร่องไม่ปกติ, ไม่มีความรู้จัดอยู่ในกลุ่มบุคคลที่มีการศึกษาค่ำ, ไม่มีความเชี่ยวชาญในทักษะวิชาชีพ, ไม่สามารถประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนเอง และครอบครัว

9. ปัจจัยด้านความกลัว หมายถึง ความหวาดกลัวภัยจากผู้มีอิทธิพล ซึ่งเป็นผู้ใช้ บังคับ ชูเชิญจ้างวาน หรือยุยงส่งเสริม

ผู้ต้องขัง หมายถึง นักโทษเด็ดขาด คนต้องฝากขัง คนฝาก ผู้ต้องกักกัน และ ผู้ต้องกักขัง ซึ่งกระทำความผิด ได้ถูกพิพากษาลงโทษจำคุก อยู่ในความควบคุม และรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึง ผู้ต้องขังชาย และหญิงในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม

ผู้ต้องขังคดียาเสพติด หมายถึง ผู้ต้องขังเด็ดขาดเฉพาะคดียาเสพติดที่กระทำผิดในลักษณะตัวการ ผู้ก่อให้ผู้อื่นกระทำความผิด และผู้สนับสนุนการกระทำความผิด ด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน

ยาเสพติด หมายถึง ยา หรือสารเคมีใดก็ตามที่เมื่อบุคคลเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายโดยการฉีด สูบดม รับประทาน หรือวิธีอื่นติดต่อกัน ทำให้ผู้เสพแสดงออกลักษณะต่าง ๆ กัน มีความต้องการที่จะเสพยาชนิดนั้น ๆ ต่อเนื่อง มีความต้องการปริมาณยาเพิ่มมากขึ้น และมีภาวะเป็นการติดยา และอยากยาทั้งทางร่างกาย และจิตใจ

เรือนจำจังหวัดมหาสารคาม หมายถึง สถานที่ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาล หรือคำสั่งผู้มีอำนาจโดยการควบคุมผู้ต้องขังไม่ให้หลบหนี จนกว่าจะพ้นกำหนดโทษ ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ตั้งอยู่เลขที่ 79 หมู่ 14 ถนนแจ้งสนิท ตำบลเวียงนาง อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ได้ข้อสนเทศในองค์ประกอบที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีอาเสพติด สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง อันนำไปสู่การลดปัญหาความแออัดในเรือนจำ ลดปัญหาอาชญากรรมในสังคมต่อไปในอนาคต และยังสามารถนำไปเป็นแนวทางการแก้ไขฟื้นฟู พฤตินิสัยของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในคดีอาเสพติด